

აღრიცხვის კონსერვატული საფუძვლები საერთაშორისო სტანდარტებით

დავით ჯალაღონია

სოხუმის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ასოც.
პროფესორი, ეკონომიკისა და
ბიზნესის ფაკულტეტის დეკანი

სამეწარმეო საქმიანობაში წარმატების მიღწევის აუცილებელი პირობა სწორი და დროული გადაწყვეტილების მიღებაა. გადაწყვეტილების მისაღებად წარმოების მენეჯერი უნდა ფლობდეს რეალურ ფაქტებზე და მონაცემებზე დაყრდნობილ ინფორმაციას.

ბიზნეს საქმიანობის თანამედროვე ეტაპზე ასეთი ინფორმაცია თავს იყრის ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების შესაბამის დოკუმენტებში. აღნიშნულ დოკუმენტებში ასახული ინფორმაცია მისი უშუალო მომხმარებლისთვის (თანამედროვე პირობებში ასეთი ინფორმაციის მომხმარებლებად გვევლინებიან ბიზნეს ურთიერთობებში მონაწილე მხარეები, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე ქვეყნის გარეთ. მხოლოდ იმ შემთხვევაში იქნება აღქმადი და სასარგებლო თუ იგი მომზადებულია და წარდგენილია ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტებით აღიარებული კონცეფციით, რომელიც მოიცავს: **ფინანსური ანგარიშგების შედგენის მიზანს; საბაზისო ვარაუდს იმის შესახებ, რომ ფინანსური ანგარიშგება უნდა მომზადდეს დარიცხვის მეთოდით და ფუნქციონირებადი საწარმოს პრინციპის გათვალისწინებით; ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაციის ხარისხობრივ მახასიათებლებს; ფინანსური ანგარიშგების ელემენტებს; ფინანსური ანგარიშგების ელემენტების აღიარების კრიტერიუმებს; ფინანსური ან-**

გარიშგების ელემენტების შეფასების მეთოდებს.

თანამედროვე გაგებით ბუღალტრული აღრიცხვა წარმოადგენს „ბიზნესის ენა“-ს. შესაბამისად, მისი უპირველესი დანიშნულებაა ბიზნეს ურთიერთობებში მონაწილე მხარეთა უზრუნველყოფა ნებისმიერი ისეთი ინფორმაციით, რომელიც განაპირობებს ეფექტური სამმართველო გადაწყვეტილების მიღებას.

ინფორმაცია, რომელიც ახასიათებს საწარმოში მიმდინარე სამეურნეო ოპერაციებს და აუცილებელია სამმართველო გადაწყვეტილებების მისაღებად, საბოლოო ჯამში თავს იყრის საწარმოს ფინანსურ ანგარიშგებაში.

საერთაშორისო სტანდარტებით ფინანსური ანგარიშგება მაჩვენებელთა ისეთი სისტემაა, რომელიც ახასიათებს საანგარიშგებო პერიოდში განხორციელებულ სამეურნეო ოპერაციებს და მოვლენებს დროის კონკრეტული თარიღისათვის. ფინანსური ანგარიშგება შედგება შემდეგი კომპონენტებისაგან: ბალანსი; მოგება-ზარალის უწყისი; ფულადი საშუალებების მოძრაობის უწყისი;

საკუთარ კაპიტალში მომხდარი ცვლილებების უწყისი; ახსნა-განმარტებითი შენიშვნები. რაც შეეხება ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტებს, ესაა აღრიცხვასთან დაკავშირებული დოკუმენტების ერთობლიობა, რომელიც მუშავდება ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების კომიტეტის (ბასკ) მიერ და რომელშიც ფინანსური ანგარიშგების ცალკეული ელემენტების მიხედვით მოცემულია ის ძირითადი პრინციპები და მიმართულებები, რომლებიც გასაგებს ხდის ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაციის არსს.

როგორც აღვნიშნეთ, ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტები, რომელთა მოთხოვნებიც საფუძვლად უდევს ფინანსური ანგარიშგების მომზადებას და წარდგენას, თავის მხრივ ეფუძნება გარკვეულ კონცეფციას, ანუ შეხედულებათა სისტემას, რომელიც საფუძველია ნებისმიერი სხვა მოვლენისა თუ პროცესის შესასწავლად.

აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების კონცეპტუალური საფუძვლების მიხედვით, ფინანსური ანგარიშგების მიზანია

ინფორმაციის მომხმარებლებზე საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის, საქმიანობის შედეგებისა და ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება. ასეთი შინაარსით მომზადებული ფინანსური ანგარიშგება იძლევა საშუალებას შეფასდეს საწარმოს ცალკეული რგოლის მენეჯერის საქმიანობა მასზე მინდობილი რესურსების მართვის შედეგების და პასუხისმგებლობის თვალსაზრისით.

საერთაშორისო სტანდარტების მოთხოვნათა საფუძველზე მომზადებული ფინანსური ანგარიშგება ეფუძნება ორ ძირითად საბაზისო ვარაუდს, ანუ დაშვებას: დარიცხვის მეთოდს და ფუნქციონირებადი საწარმოს პრინციპს.

დარიცხვის მეთოდის თანახმად, საწარმოში განხორციელებული სამეურნეო ოპერაციების ან სხვა მოვლენების აღიარება ხდება არა ფულადი საშუალებების მიღების ან გადახდის დროს, არამედ მათი მოხდენისთანავე. მამასადაამე, დარიცხვის მეთოდის მიხედვით შემოსავლების და

ხარჯების აღიარება ხდება მათი წარმოქმნის მომენტში. ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას ასეთი დაშვების აუცილებლობას განაპირობებს ის ფაქტი, რომ საწარმოს სამეურნეო საქმიანობა წარმოადგენს უწყვეტ პროცესს, მაშინ, როდესაც ფინანსური ანგარიშგება დგება განსაზღვრულ დროში და ხელოვნურად ხდება ამ უწყვეტი სამეურნეო პროცესის შეწყვეტა. შესაბამისად, **ფინანსური ანგარიშგების შედეგის მომენტისათვის უკვე არსებობს განუვლი, მაგრამ ჯერ კიდევ აუნაზღაურებელი ხარჯები, ვალდებულებების სახით და გამომუშავებული, მაგრამ ჯერ კიდევ მიუღებელი შემოსავალი, აქტივების სახით.** სწორედ, დარიცხვის მეთოდის საფუძველზე განუვლი ხარჯების და მიღებული შემოსავლების, შესაბამისად ვალდებულებებისა და აქტივების აღიარება ხდება, არა ხარჯების ანაზღაურების ან შემოსავლების მიღების მომენტში, არამედ მათი მოხდენისთანავე, რაც იძლევა საშუალებას შეფასდეს არა მარტო წარსული სამეურნეო ოპე-

რაციები, არამედ განისაზღვროს მომავალში გასანაღებელი ვალდებულებების და მისაღები მოთხოვნების ღირებულება.

ფუნქციონირებადი საწარმოს დაშვების მიხედვით იგულისხმება, რომ საწარმო ფუნქციონირებს დროის ამ მომენტისათვის და თავის საქმიანობას გააგრძელებს უახლოეს საპროგნოზო მომავალშიც. ე.ი. იგულისხმება, რომ საწარმო არ აპირებს და არ მოუწევს შეწყვიტოს თავისი საქმიანობა ან საგრძობლად შეამციროს წარმოების მასშტაბები უახლოეს საპროგნოზო მომავალში. საერთაშორისო სტანდარტებით **საპროგნოზო მომავალი დროის ის პერიოდია, რომელიც საკმარისია თუნდაც იმისათვის, რომ საწარმომ შეძლოს აღებული ვალდებულებების შესრულება.**

საერთაშორისო სტანდარტებით მომზადებული და შედგენილი ფინანსური ანგარიშგება მხოლოდ იმ შემთხვევაში იქნება სასარგებლო მომხმარებლისათვის თუ ის აგებულია ისეთი **ხარისხობრივი მახასიათებლების გათვალისწინებით, როგორცაა: აღქმადობა, შესაბამისობა, საიმედოობა და შესადაარისობა.**

ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაცია უნდა იყოს ადვილად აღსაქმელი იმ მომხმარებლისათვის, რომელთაც აქვთ ბიზნესის, ეკონომიკური საქმიანობისა და ბუღალტრული აღრიცხვის შესაბამისი ცოდნა. თუმცა, დაუშვებელია ინფორმაციის გამოტოვება მხოლოდ იმის გამო, რომ იგი ძნელად აღსაქმელია ზოგიერთი სხვა მომხმარებლისათვის.

ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაცია მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება ჩაითვალოს სასარგებლოდ, თუ იგი შეესაბამება მომხმარებელთა მიერ ეკონომიკური გადაწყვეტილებების მისაღებად საჭირო მოთხოვნებს. ამასთან, ინფორმაციას მხოლოდ მაშინ გააჩნია შესაბამისობის თვისება, თუ იგი გავლენას ახდენს მომხმარებლის ეკონომიკურ გადაწყვეტილებებზე იმით, რომ ეხმარება მას შეაფასოს სა-

წარმოს წარსული, მიმდინარე და მომავალი საქმიანობა. აქედან გამომდინარე, ინფორმაციის შესაბამისობა მოიცავს წინათ განხორციელებული საქმიანობის დადასტურებას, მის კორექტირებას და პროგნოზირებას.

შესაბამისობის შემადგენელი კომპონენტებია: **პროგნოზირებისა და შედეგების შეფასების ხარისხი და არსებითობა.**

პროგნოზირებისათვის აუცილებელია ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაციის შეფასების ხარისხის შესაბამისობა მასში ასახული წარსული ინფორმაციის რეალურ სიტუაციასთან. სწორედ, შესაბამისობის ამ კომპონენტით ხორციელდება საწარმოში წარსულში განხორციელებული საქმიანობის დადასტურება და კორექტირება. ეს კი იძლევა საშუალებას გაანალიზდეს, თუ რამდენად სწორად იქნა მიღებული გადაწყვეტილება წარსულში განხორციელებულ სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებით, ხოლო პროგნოზის საფუძველზე განისაზღვრება საწარმოს მომავალი საქმიანობა.

ინფორმაციის შესაბამისობაზე გავლენას ახდენს ინფორმაციის **არსებითობა**. ინფორმაცია არსებითია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მისი გამოტოვება ან დამახინჯება გავლენას ახდენს მომხმარებლის ეკონომიკურ გადაწყვეტილებებზე.

ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაცია მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება იყოს სასარგებლო, თუ კი ის საიმედოა. საიმედოა მხოლოდ ისეთი ინფორმაცია, რომელიც არ შეიცავს არსებით შეცდომას, არ არის ტენდენციური და სრულიად მიუკერძოებლად ასახავს საქმის რეალურ ვითარებას.

ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების თვალსაზრისით, ინფორმაციის საიმედოა ნიშნავს, ინფორმაციის: უტყუარ, სამართლიან და თავისდროულ წარდგენას, ნეიტრალობას, წინდახედულობას, სისრულეს.

ინფორმაციის სამართალიანი წარდგენა გულისხმობს ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაციის არა უბრალო კონსტატაციას და მის სამართლებრივ ასახვას, არამედ, უპირველეს ყოვლისა, საწარმოს მიერ განხორციელებული სამეურნეო ოპერაციების ეკონომიკური არსის გადმოცემას. ამ უკანასკნელში კი იგულისხმება თითოეული ციფრის მართებულად, ყოველგვარი შელამაზების გარეშე დროული ასახვა. დაგვიანებულ ინფორმაციას, მიუხედავად მისი საიმედოობისა, მომხმარებლისათვის პრაქტიკული მნიშვნელობა არ გააჩნია.

ნეიტრალობა ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაციის საიმედოების უმნიშვნელოვანესი წინაპირობაა. ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაცია არ ჩაითვლება ნეიტრალურად, თუ მასში ასახულია წინასწარ შერჩეული ისეთი ინფორმაცია, რომელიც გავლენას მოახდენს მომხმარებლის გადაწყვეტილებებზე. ფაქტიურად, ფინანსური ანგარიშგების ნეიტრალობა ნიშნავს ბუღალტრული ინფორმაციის ობიექტურობას.

წინდახედულების პრინციპის გათვალისწინებით ფინანსურ ანგარიშგებაში ინფორმაციის ასახვა მიუთითებს სააღრიცხვო განყოფილების მენეჯერის მაღალ კომპეტენტურობაზე და გულისხმობს პროფესიონალურ მიდგომას ყველა იმ მოვლენის შეფასებისადმი, რომელსაც რეალურად ჰქონდა ადგილი საწარმოს სამეურნეო საქმიანობაში. ფინანსურ ანგარიშგებაში არსებული ინფორმაციის ასახვამდე მისმა შემდგენელმა უნდა გაითვალისწინოს განუსაზღვრელი გარემოებები, რომლებიც თანსდევს ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახულ სამეურნეო ოპერაციებს და მოვლენებს. მაგალითად, **მოთხოვნების (დებიტორული დავალიანებების) მიღების საიმედოობა, მანქანა-დანადგარების სასარგებლო მომსახურების ვადის განსაზღვრა და ა.შ.**

განუსაზღვრელი გარემოებების არაკომპეტენტური შეფასებით ან მათი იგნორირებით, იქმნება დიდი ალბათობა იმისა, რომ საწარმოში მოხდეს აქტივების და მოგების გადაჭარბებული შეფასება, ან ხარჯების და ვალდებულებების გაუმართლებელი შემცირება. როგორც წესი, საწარმოს აქტივებისა და მოგების გადაჭარბებულად შეფასებისას ან ვალდებულებებისა და ხარჯების იგნორირებისას დიდია ალბათობა იმისა, რომ აღნიშნულ საწარმოს მომავალში გაუჩნდეს ეკონომიკური პრობლემები.

ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახულმა ინფორმაციამ საწარმოს ფინანსური მდგომარეობისა და საქმიანობის შედეგების ტენდენციების განსაზღვრის მიზნით უნდა უზრუნველყოს საწარმოს ეკონომიკური მაჩვენებლების შედარება და შეფასება წლების მიხედვით. ამასთან, ასეთი შედარება უნდა განხორციელდეს, როგორც დროის მიხედვით, ასევე მსგავსი საწარმოების შესაბამისი საფინანსო მაჩვენებლების მიმართაც. ეს კი იძლევა საშუალებას გაანალიზდეს მათი საქმიანობის შედეგები და ფინანსური მდგომარეობის ცვლილებები დროში. მსგავსი შედარება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ კი სამეურნეო სუბიექტების სააღრიცხვო საქმიანობა დაფუძნებულია აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების ერთიან კონცეფციაზე. სხვა შემთხვევაში, ანუ როდესაც საწარმოები იყენებენ და ეყრდნობიან აღრიცხვისა და შეფასების განსხვავებულ პრინციპებსა და მეთოდებს, მათ ამის შესახებ აუცილებლად უნდა მიუთითონ თავიანთ ახსნა-განმარტებით შენიშვნებში და ამით ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ინფორმაცია გასაგები და აღქმადი უნდა გახადონ მისი უშუალო მომხმარებლისათვის.

საერთაშორისო სტანდარტების კონცეპტუალური საფუძვლების მიხედვით, საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის

შესაფასებლად, როგორც წესი, გამოიყენება აქტივები, ვალდებულებები და საკუთარი კაპიტალი, სამეურნეო საქმიანობის შედეგების დასახასიათებლად კი შემოსავლები და ხარჯები.

ჩამოთვლილი ხუთი ელემენტიდან - აქტივები, ვალდებულებები და საკუთარი კაპიტალი - წარმოადგენს ბუღალტრული ბალანსის, ხოლო შემოსავლები და ხარჯები - მოგებისა და ზარალის ანგარიშგების მახასიათებელ ელემენტებს.

აქტივი - ესაა წარსულში განხორციელებული სამეურნეო მოვლენის შედეგად საწარმოს საკუთრებაში არსებული მატერიალური და არამატერიალური რესურსების ერთობლიობა, რომელთა გამოყენებითაც იგი მომავალში მოელის ეკონომიკური სარგებლის მიღებას. მიეკუთვნება: ფულადი საშუალებები; სასაქონლო-მატერიალური მარაგი; ძირითადი საშუალებები; არამატერიალური აქტივები და ა.შ.

ვალდებულება - ესაა წარსულში განხორციელებული სამეურნეო პროცესის შედეგად წარმოშობილი მიმდინარე პერიოდის მოვალეობა, რომლის შესრულებაც მომავალში გულისხმობს საწარმოს ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსის გასვლას საწარმოდან.

ვალდებულებები საწარმოს შეიძლება წარმოექმნას:

- დამფუძნებლებთან, მათ მიერ საწარმოს კაპიტალის ფორმირებისათვის შეტანილი აქტივების ნაწილში;
- აქციონერებთან, მათ მიერ შესყიდული აქციების სანაცვლოდ ჩადებული რესურსების ნაწილში;
- ინვესტორებთან, მათ მიერ ინვესტირებული კაპიტალის ნაწილში;
- კრედიტორებთან, მათ მიერ საწარმოსათვის სესხად მიცემული საშუალებების ნაწილში;
- მუშა-მოსამსახურეებთან, მათზე დარიცხული და ჯერ კიდევ გაუცემელი ხელფასის ნაწილში;

- სახელმწიფო-საგადასახადო ორგანოებთან, ბიუჯეტისთვის გადასახდელი გადასახადების ნაწილში და ა.შ.

როგორც ჩანს, ვალდებულებების ერთი ნაწილი უკავშირდება დამფუძნებლებს და განაპირობებს საწარმოს საკუთარი კაპიტალის ფორმირებას, მეორე კი, მოზიდულ საშუალებებს და წარმოშობს ვალდებულებებს მესამე პირებთან.

საკუთარი კაპიტალი საწარმოს აქტივების ის ნაწილია, რომელიც რჩება მას ყველა ვალდებულებების დაფარვის შემდეგ.

საერთაშორისო სტანდარტებით საკუთარი კაპიტალი შეიძლება დაიყოს შემდეგ საკლასიფიკაციო ჯგუფებად:

- სააქციო საზოგადოების აქციონერთა შენატანები;
- გაუნაწილებელი მოგება;
- გაუნაწილებელი მოგებიდან შექმნილი რეზერვები.

რეზერვების შექმნის საფუძველია საწარმოს წესდება ან ქვეყნის კანონმდებლობა. მისი შექმნის მიზანი კი მესაკუთრეების ან კრედიტორების ზარალისაგან დაცვაა.

კანონით დადგენილი წესით რეგისტრაციის გავლის შემდეგ საწარმოები ინყებენ სამენარმეო საქმიანობას. **სამენარმეო საქმიანობად**, „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით, მიიჩნევა მართლზომიერი და არაერთჯერადი საქმიანობა, რომელიც ხორციელდება მოგების მიღების მიზნით, დამოუკიდებლად და ორგანიზებულად.

ფინანსური შედეგის (მოგება ან ზარალი) გასაანგარიშებლად აუცილებელია განისაზღვროს სხვაობა საანგარიშგებო პერიოდში საწარმოში მიღებულ შემოსავალსა და ამ შემოსავლების მისაღებად განეულ დანახარჯებს შორის.

შემოსავალი - ესაა საანგარიშგებო პერიოდში აქტივების ზრდის ან ვალდებულებების შემცირების გზით საწარმოს ეკონომიკური სარგებლის ზრდა, რაც გამოიხატება სა-

წარმოს საკუთარი კაპიტალის გადიდებით და რომელიც არაა დაკავშირებული მესაკუთრეთა მხრიდან დამატებით შენატანების ხარჯზე საკუთარი კაპიტალის მატებასთან.

სარჯი - ესაა საანგარიშგებო პერიოდში აქტივების საწარმოდან გასვლით ან ვალდებულებების ზრდით საწარმოს ეკონომიკური სარგებლის შემცირება, რაც გამოიხატება საწარმოს საკუთარი კაპიტალის შემცირებით და რომელიც არაა დაკავშირებული მესაკუთრეთათვის კაპიტალის განაწილებასთან.

ბუღალტრული აღრიცხვის თვალსაზრისით, აუცილებელია ფინანსური ანგარიშგების ელემენტების აღიარება-ასახვა. ამისათვის კი აუცილებელია, რომ:

- ამ ელემენტის გამოყენებით საწარმოში შემოვიდეს ან საწარმოდან გავიდეს ეკონომიკური სარგებელი.

- მოხდეს მოცემული ელემენტის საიმედოდ შეფასება.

აქტივი აღიარებული და ასახული იქნება საწარმოს ბალანსში, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ კი ამ აქტივის მონაწილეობით შესაძლებელია მომავალში ეკონომიკური სარგებლის მიღება და მისი საიმედოდ შეფასება, წინააღმდეგ შემთხვევაში აქტივის ასახვა მოხდება არა საწარმოს ბალანსში, არამედ მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში ხარჯების სახით.

ვალდებულება აღიარებული და ასახული იქნება საწარმოს ბალანსში მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მისი დაფარვა მომავალში გამოინვევს ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლას საწარმოდან და შესაძლებელია მისი საიმედო რაოდენობრივი შეფასება.

შემოსავლები აღიარებული და ასახული იქნება საწარმოს მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მომავალი ეკონომიკური სარგებლის ზრდა, რომელიც დაკავშირებულია აქტივების ზრდასთან და ვალდებულებების შემცირებასთან, საიმედოდ იქნება შეფა-

სებულო. ეს კი ნიშნავს იმას, რომ შემოსავლების აღიარება-ასახვა ხდება მაშინვე, როგორც კი აღიარებული იქნება ვალდებულებების შემცირება. მაგალითად, აქტივების ზრდა პროდუქციის (სამუშაო, მომსახურება) რეალიზაციისას, ან ვალდებულებების შემცირება კრედიტორის მიერ ვალზე უარის თქმის შემთხვევაში.

ხარჯები აღიარებული და ასახული იქნება საწარმოს მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მომავალი ეკონომიკური სარგებლის შემცირება, რომელიც დაკავშირებულია აქტივების შემცირებასთან ან ვალდებულებების ზრდასთან, საიმედოდ იქნება შეფასებული. ეს კი ნიშნავს იმას, რომ ხარჯების აღიარება-ასახვა ხდება მაშინვე, როგორც კი აღიარებული იქნება აქტივების შემცირება ან ვალდებულებების ზრდა. მაგალითად, ძირითად საშუალებებზე ცვეთის დარიცხვა, ხელფასის დარიცხვა და ა.შ. რაც შეეხება ფინანსური ანგარიშგების მახასიათებელი ელემენტების შეფასებას, ესაა პროცესი, რომელიც ახასიათებს ამ ელემენტების ღირებულებას ფულად გამოსახულებაში.

საერთაშორისო სტანდარტების კონცეპტუალური საფუძვლებიდან გამომდინარე, ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული

ელემენტები შეიძლება შეფასდეს შემდეგი მეთოდებით:

- **პირვანდელი ღირებულებით**, რომლის დროსაც აქტივების შეფასება ხდება მათი შეძენის დროს გადახდილი ფულადი სახსრების ან მათი ექვივალენტების ან იმ რეალური ღირებულების ოდენობით, რომელიც უნდა გადახდილიყო მათი შეძენის მომენტში. ვალდებულებები კი იმ აქტივის თანხის სიდიდით, რომელიც მიღებულია მოცემული ვალდებულებების სანაცვლოდ. ცალკეულ შემთხვევაში (მაგალითად, საგადასახადო ვალდებულებები) კი თანხით, რომლის გასვლაც მოსალოდნელია მოცემული ვალდებულების დასაფარავად საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში.

- **მიმდინარე ღირებულებით**, რომლის დროსაც აქტივების შეფასება ხდება ფულადი სახსრების ან მათი ექვივალენტების იმ თანხის მოცულობით, რომელიც საწარმოს მიერ უნდა გადახდილიყოს მისი ან ანალოგიური აქტივის შეძენისას. ვალდებულებები კი იმ არადისკონტირებული ფულადი თანხით, რომელიც საჭიროა ამ ვალდებულებების დასაფარავად მიმდინარე პერიოდში.

- **სარეალიზაციო ღირებულებით**, რომლის დროსაც აქტივების შეფასება ხდება ფულადი სახსრების ან მათი ექვივალენტების იმ თანხის მოცულობით, რომლის მიღებაც მოსალოდნელია მოცემული ვალდებულების დასაფარავად მიმდინარე პერიოდში.

ბის იმ თანხის მოცულობით, რომლის მიღებაც მიმდინარე პერიოდში შესაძლებელია ამ აქტივის გაყიდვით. ვალდებულებები კი იმ არადისკონტირებული ფულადი თანხით, რომელიც საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში გადახდილი უნდა იქნას ამ ვალდებულებების დასაფარავად.

- **დისკონტირებული ღირებულებით**, რომლის დროსაც აქტივების შეფასება ხდება საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში მომავალში შემოსავლელი წმინდა ფულადი სახსრების დისკონტირებული ღირებულებით. ვალდებულებები კი საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში მომავალში დასაფარავი ვალდებულების დღევანდელი დისკონტირებული ღირებულებით.

ყოველივე ზემოთთქმულიდან გამომდინარე, ცხადი ხდება, რომ საერთაშორისო სტანდარტებით აღიარებული პრინციპების დაწერვა საწარმოს მენეჯმენტში და მისი გათვალისწინება ბუღალტრული აღრიცხვის ეროვნულ კონცეფციაში საშუალებას იძლევა მიღებულ იქნას დროული და სწორი ინფორმაცია. ასეთ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მიღებული სამმართველო გადაწყვეტილება კი აუცილებლად განაპირობებს საუკეთესო ფინანსური შედეგის მიღებას.

ANNOTATION

BASIS OF CONCEPTUAL REGISTRATION BY INTERNATIONAL STANDARDS

David Jalagonia, Professor of Sokhumi State University

In the modern positions of developing marketing economy the main importance is given to get timely and right decision. To get the decision the manager of manufacture must know the information of real facts and data. In business in modern level such information assembles in registration of account and in comfortable documents of accounts.

In marked documents the information can be useful and perceived for the consumer if it's ready to recognized conception in international standards of accounts, which consists the purpose making the financial accounts,

marketing supposition which must be prepared with the setting down method and principle of industry function, in financial accounts marked levelling the information, criterion of accounts elements, valuing methods of financial account elements.

So, the task of registration of accounts is to create the necessary information for making the right decision and methods of untied reflection and create the harmonic preconditions for international standards of account registrations.